

Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerine Yönelik Kariyer Farkındalığının İncelenmesi

Furkan AKSOY¹, Ferdağ ÖZARAS¹

¹Yalova Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Yalova/Türkiye

Araştırma Makalesi

Gönderilme Tarihi

Kabul Tarihi

Yayın Tarihi

28.05.2025

29.06.2025

30.06.2025

Öz

Bu çalışmanın amacı; üniversitelerde spor bilimleri alanında lisans düzeyinde görülen kariyer farkındalık düzeylerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesidir. Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim görmekte olan Antrenörlük Eğitimi, Spor Yöneticiliği ve Rekreasyon bölümlerinde eğitim gören 73 Kadın, 78 Erkek olmak üzere toplam 151 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu Katılımcıların kariyer farkındalıklarını ölçmek için Sunay ve Yaşar (2019) tarafından geliştirilen Spor Bilimleri Öğrencilerine Yönelik Kariyer Farkındalığı Ölçeğinin (KFÖ) kullanılmıştır. Ankette Mesleki Gelişim Yatkınlığı, Mesleki Hazır Bulunma, Mesleki Bilinç, Mesleki Öz Güven olmak üzere 4 alt boyut olmak üzere toplamda 18 soru ve 5'li Likert şeklindedir. Verilerin analizinde SPSS 27.0 programı kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistiklerle birlikte veri setinin çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Veri setinin normal dağılıma uygun olduğu tespit edilmiştir. Normal dağılım gösteren veri seti için bağımsız gruplar t-testi ve ANOVA testi yapılmış, verilerin yorumlanmasında .05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır. Sonuç olarak katılımcıların okuduğu bölüm değişkenine göre kariyer farkındalığında anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Spor, Kariyer, Öğrenci, Üniversite

Examining Career Awareness of Yalova University Faculty of Sports Sciences Students

Abstract

Abstract The purpose of this study is to examine the career awareness levels seen at the undergraduate level in the field of sports sciences in universities according to some demographic variables. The general screening model was used in the research. The universe of the research consists of a total of 151 students, 73 female and 78 male, studying in the departments of Coach Education, Sports Management and Recreation at Yalova University Faculty of Sports Sciences. As a data collection tool, the personal information form prepared by the researchers was used to measure the career awareness of the participants. The Career Awareness Scale (CAS) for Sports Sciences Students developed by Sunay and Yaşar (2019).

The survey has 18 questions in total, including 4 sub-dimensions: Professional Development Tendency, Professional Readiness, Professional Consciousness, Professional Self-Confidence, and a 5-point Likert-type scale. SPSS 27.0 program was used in the analysis of the data. The skewness and kurtosis values of the data set were examined together with descriptive statistics. It was determined that the data set was suitable for normal distribution. Independent groups t-test and ANOVA test were performed for the normally distributed data set, and the .05 significance level was taken into account in the interpretation of the data. As a result, a significant difference was found in career awareness according to the variable of the department the participants studied.

Keywords: Sports, Career, University

GİRİŞ

Kariyer, kariyer gelişimi, kariyer planlaması, kariyer yönetimi, kariyer bilinci ve kariyer tercihi gibi pek çok alt başlığı barındıran bir kavramdır (Brown ve Lent, 2013). Kariyerle ilgili tanımların 1900'lü yıllardan itibaren ortaya çıkmaya başladığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda "kariyer" kelimesinin kökenlerine bakıldığında, Fransızca "Carrierre" ve İngilizce "Career" terimlerinden Türkçe'ye geçtiği görülmektedir (Yaşar ve Sunay, 2019).

Günlük hayatta sıkça kullanılan kariyer kelimesi, bir meslekte başarı sağlama, işin prestijinin yüksek olması ve iş hayatında yükselme gibi anlamları ifade etmektedir (Arifoğlu, 2015). Modern toplumda bireylerin kişisel gelişimi açısından önemli olan kariyer; meslek, ilerleme, başarı, bireylerin meslek yaşamları süresince üstlendiği roller ve bunlarla ilgili deneyimler anlamında ele alınmaktadır (Erdoğan, 2003). Mesleki kariyer bilinci, mesleki hazırlık durumu, deneyim ve beklenti gibi çeşitli kavramlarla bağlantılı bir değişken olarak değerlendirilmektedir (Algaheeb, 2015). Mesleki kariyer bilinci; meslek grupları hakkında bilgi, iş için gereken beceriler ve deneyimler, mesleki tercihler, bireylerin gereksinimleri ve beklentileri gibi birçok unsur içerdiği için mesleki gelişim açısından büyük bir öneme sahiptir (Nasir ve Lin, 2013). Bireylerin yaşamları süresince, gerçekleştirdikleri işler ve meslekler ile ilgili tüm tecrübelerini kariyerleri açısından incelemek mümkündür (De Cenzo ve Robins, 1996). Kariyer planlaması, bireyin mesleki hedeflerini belirlemesi ve bu hedeflere ulaşmak için izleyeceği yolu oluşturma sürecidir. Bu süreç, mesleğin seçilmesinden, geliştirilmesine ve ilerletilmesine kadar bir dizi önemli kararı kapsamaktadır (Ceylan ve ark., 2022). Kariyer tercihlerini yapmaya en yakın aşamada bulunan üniversite öğrencilerinin kariyer bilinçleriyle donanmış olmaları, doğru seçimler yapabilmeleri açısından gelecekleri için son derece büyük bir önem taşımaktadır (Güner ve Hacıcaferoğlu, 2022). Kariyer bilinci, kariyer gelişimi açısından en önemli adımlardan birini temsil etmektedir. Bu kavram, bi çok alt başlığı içinde barındırmaktadır. Mesleklerle ilgili temel bilgiler, beceriler, eğitimler, işlerin gerektirdiği şartlar ve mesleki tercihlerdeki beklentiler gibi bazı alt başlıklardan oluşmaktadır (Nasir ve Lin, 2013).

Özellikle spor bilimleri fakültelerinde eğitim gören bireyler için kariyer planlaması, spor sektörüne değer katma olasılığı taşımaktadır. Bu nedenle, uygulamalarla bağlantılı etkinin, spor alanında başarılı bir kariyer için öğrencilerin ilgilerine, ihtiyaçlarına ve hedeflerine uygun kariyer stratejileri

geliştirmeleri önemlidir. Hatta bu durum, temel odak noktalarından biri olmalıdır (Ceylan ve ark., 2022). Bu sebeple, spor bilimleri fakülteleri, bu öğrencilere meslekleri hakkında farkındalık kazandırma imkânı sağlamalı ve kariyer hedeflerini üniversite yıllarında tanımlamalarına destek olmalıdır. Bunun yanı sıra, işsizlikle ilgili endişelerinin önlenmesi de önemli bir husus olacaktır (Sabah ve ark., 2021). Yurtsuzoğlu ve Gül (2023) Spor bilimleri fakültelerinde eğitim gören öğrencilerin, endüstriye anlamlı katkılar yapabilmeleri için ilgi alanları, ihtiyaçları ve hedefleri doğrultusunda kariyer planlaması yapmaları gerekmektedir. Bu açıdan, spor endüstrisinde yer alacak bireylerin yetiştirildiği spor bilimleri fakültelerinde, kariyer hedeflerini öğrencilik döneminde belirleyen ve mesleki bilinçlerini eğitim süreci boyunca geliştiren öğrencilerin olması, spor endüstrisi açısından büyük bir öneme sahiptir. Bu devasa sektör, sunduğu istihdam fırsatları ve kariyer seçenekleri ile spor bilimleri alanında eğitim alan öğrenciler için giderek daha çekici bir hale gelmiştir. Bu kapsamda araştırmanın amacı, spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin farklı değişkenliklerine göre kariyer farkındalıkları arasındaki farklılıkları tespit etmektir. Spor endüstrisinde var olan meslek seçeneklerine baktığımızda, sosyal medya, spor fotoğrafçılığı, spor yazarlığı, spor pazarlaması, menajerlik, fizyoterapistlik, spor avukatlığı, spor psikolojisi gibi birçok etkin alan bulunmaktadır. Ayrıca bireyler, spor bilimleri alanında lisansüstü ve doktora düzeyindeki eğitimlerine devam ederek akademik kariyer de seçme imkanı bulabilmektedir (Güner ve Hacıcaferoğlu, 2022).

YÖNTEM

Bu araştırma nicel araştırma modellerinden tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama yöntemi, birçok bileşenden meydana gelen bir dayanışma içinde, bu yapı hakkında genel bir değerlendirme yapmak için ya evrenin tamamı ya da ondan seçilecek bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde gerçekleştirilmiş tarama düzenlemelerini ifade eder (Karasar, 2012).

Evren ve Örneklem / Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini ve çalışma grubunu Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim görmekte olan Antrenörlük Eğitimi, Spor Yöneticiliği ve Rekreasyon bölümlerinde eğitim gören 73 Kadın, 78 Erkek olmak üzere toplam 151 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Üniversite öğrencilerinin cinsiyet, bölüm, yaş gibi demografik özelliklerini tespit etmek için araştırmacı tarafından hazırlanan sorulardan oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu” ve Sunay ve Yaşar (2019) tarafından geliştirilen Spor Bilimleri Öğrencilerine Yönelik Kariyer Farkındalığı Ölçeği (KFÖ) kullanılmıştır. Ölçekte 5’li likert tipi puanlanan toplam 18 madde bulunmaktadır. Ölçek içerisinde ters kodlanan herhangi bir madde bulunmamaktadır. Ölçeğin orijinalinin iç tutarlılık katsayısı 0.92, olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 27.0 programı kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistiklerle birlikte veri setinin çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Veri setinin normal dağılıma uygun olduğu

tespit edilmiştir. Normal dağılım gösteren veri seti için bağımsız gruplar t-testi ve ANOVA testi yapılmış, verilerin yorumlanmasında .05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır. Sonuç olarak katılımcıların okuduğu bölüm değişkenine göre kariyer farkındalığında anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın çalışma grubunu Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören 78 erkek (%51,7) ve 73 kadın (%48,3) oluşturmuştur. Araştırma kapsamında katılımcıların %36,4'ünün (55) "Antrenörlük" bölümünde, %38,4'sinin (58) "Spor Yöneticiliği" bölümünde ve %25,2'sinin (38) ise "Rekreasyon" Bölümünde öğrenim gördüğü tespit edilmiştir.

Tablo 1. Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	t	p
Kariyer Farkındalığı	Kadın	73	53,59	17,77	2,795	,006*
	Erkek	78	61,46	16,77		

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların cinsiyete göre kariyer farkındalığı puanlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Erkeklerin, kadınların puanlarına göre daha yüksek olduğu ve farkın erkeklerin puanından kaynaklandığı görülmüştür

Tablo 2. Yaş Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Yaş	N	$\bar{x}$	Ss	F	p
Kariyer Farkındalığı	18-20 (1)	46	63,65	18,90	4,334	,015* (1-2, 1-3)
	21-23 (2)	74	55,96	15,94		
	24 ve üzeri (3)	31	52,81	17,97		

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların yaş değişkenine göre kariyer farkındalığında anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Bu farkın 18-20 yaş grubu ile diğer yaş grupları arasındaki puan farkından kaynaklandığı görülmüştür.

Tablo 3. Sınıf Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Sınıf	N	$\bar{x}$	Ss	F	p
Kariyer Farkındalığı	1	30	61,43	18,42	,746	,526
	2	36	58,03	15,62		
	3	36	57,31	20,67		
	4	49	55,33	16,38		

Tablo 3 incelendiğinde, katılımcıların sınıf değişkenine göre kariyer farkındalığında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

Tablo 4. Bölüm Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bölüm	N	$\bar{x}$	Ss	F	p
Kariyer Farkındalığı	Antrenörlük (1)	55	54,58	15,57	6,194	,003* (2-1, 2-3)
	Spor Yöneticiliği (2)	58	63,79	17,42		
	Rekreasyon (3)	38	52,74	18,67		

Tablo 4 incelendiğinde, katılımcıların bölüm değişkenine göre kariyer farkındalığında anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). Bu farkın spor yöneticiliği bölümü öğrencileri ile diğer bölümler arasındaki puan farkından kaynaklandığı görülmüştür.

TARTIŞMA

Bu araştırmanın amacı, spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin farklı değişkenliklerine göre kariyer farkındalıkları arasındaki farklılıkları tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırma doğrultusunda Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde antrenörlük eğitimi, spor yöneticiliği bölümü ve rekreasyon bölümünde öğrenim gören toplam 151 öğrenci araştırmaya gönüllü olarak katılım göstermiştir. Araştırma grubundan toplanan veriler incelendiğinde;

Yalova Üniversitesi Spor bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin kariyer farkındalık düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırma sonucunda, cinsiyet değişkeninde erkekler ve kadınlar arasında anlamlı fark erkekler lehine gözlemlenmiş ve erkeklerin kadınlardan daha fazla kariyer farkındalığında bulunduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet, bireylerin mesleklere yönelimlerine etki eden faktörlerin başında gelmektedir (Altuntaş, Atlı ve Kış, 2016). Kadın öğrencilere kariyer farkındalığı ile ilgili seminer verilerek kariyer farkındalığı hakkında bilinçlendirilebilir, Bunun yanında iş olanağı, kariyer ortamları, meslek tanıtımları sağlanarak kendilerini keşfetmeleri sağlanabilir. Ayrıca Spor yöneticiliği bölümünde okuyan ve mezun olacak öğrencilere STK'lar, kurumlar ile işbirlikçi çalışılarak Kariyer farkındalığı ile ilgili farkındalık artırılabilir.

Çalışmamızda Kariyer Farkındalık ölçeği puan sonucuna göre cinsiyet faktöründe tir. Aybek (2023) yaptığı çalışmada bizim çalışma sonucumuz ile örtüşmektedir. Araştırmaya katılım sağlayan spor bilimlerindeki, sporcu öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre, erkeklerin kariyer gelişim öz yeterlilikleri ve kariyer konusunda, kadınlardan daha yüksek puan aldıkları saptanmıştır.

Çalışmamızda yaş değişkeninde diğer yaş kategorilerine göre 18 ve 20 yaş grubu ile diğer yaş grupları arasında 18 ve 20 yaş grubu lehine Kariyer Farkındalığında anlamlı fark tespit edilmiştir. Çalışmamızın bu bulgusuna nazaran Öztürk (2020) tarafından yapılan çalışmada bireylerin yaşlarında Özellikle 26 yaş üstü katılımcıların kariyer farkındalıklarının 18-19-20-21 yaş grubundaki katılımcılara göre daha yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Öğrencilerin okudukları sınıf düzeyinde de anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Alanyazın incelendiğinde Güner ve Hacı Caferoğlu (2022) tarafından yapılan çalışmada da öğrencilerin okudukları sınıf düzeylerinde istatistik olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Katılımcıların bölüm değişkenine göre kariyer farkındalığında anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). Bu farkın spor yöneticiliği bölümü öğrencileri ile diğer bölümler arasındaki puan farkından kaynaklandığı görülmüştür. Ertekin (2020) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlere göre kariyer farkındalık ölçeğinin bazı alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır. Antrenörlük eğitimi bölümü öğrencilerinin spor yöneticiliği ve rekreasyon bölümü öğrencilerine göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu belirlenmiştir.

KAYNAKLAR

- Algadheeb, N.A. (2015). Professional/Career Orientation, Awareness, and Their Relationship to Locus of Control. *Journal of College Teaching & Learning*, 12(1), 13-38.
- Altuntaş, S., Atlı, A. & Kış, A. (2016). Öğrencilerin mesleki olgunluk düzeylerinin cinsiyetlerine göre meta analizi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 88-106.

- Arifoğlu, S. (2015). Türk İlaç Sanayiinde Kariyer Yönetimi Uygulamaları Üzerinde Bir Çalışma Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmış Doktora Tezi. Ankara.
- Aybek, S. (2023). Spor bilimleri öğrencilerinin kariyer farkındalığının araştırılması. *Journal of ROL Sport Sciences*, 4(3), 1169-1181.
- Brown, Steven D. Lent, & Robert W. (2013). *"Career development and counseling"*. New Jersey, John Wiley & Sons Inc.
- Cambridge Dictionary. (2022, Şubat 22). "Career" İçinde Cambridge Dictionary. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/career>
- Ceylan, L., Boyraz, D. E. A., Çaldıran, S., Ceylan, T., Küçük, H. (2022). Examination of nutrition knowledge levels of individuals who received sports training. *International Journal of Life science and Pharma Research*, 12(5), 11-17
- De Cenzo David, A. & Robbins Stephen, P. (1996). *Human resource management*, 15. Baskı Canada: John Wiley & Sons Inc. S., 266.
- Erdoğan, N. (2003). *Kariyer geliştirme kuram ve uygulama*. Nobel Yayınları.
- Ertekin, A. B. (2020). Spor Eğitimi Alanında Öğrenim Gören Öğrencilerin Girişimcilik Düzeyleri İle Kariyer Farkındalıkları Arasındaki İlişki. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(3), 14-27.
- Güner, O. ve Hacıcaferoğlu, S. (2022). Spor Bilimlerinde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerin Kariyer Farkındalıklarının İncelenmesi: Karadeniz Bölgesi Örneği. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 10(28), 111-130. <https://doi.org/10.52528/genclikarastirmalari.1021728>
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 23. Baskı. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Nasir, R. & Lin, L.S. (2013). The Relationship Between Self-Concept And Career Awareness Among Students. *Asian Social Science*, 9(1), 193-197.
- Öztürk, M. (2020). Üniversite kariyer gelişim programının öğrencilerin kariyer farkındalığı, karar verme yetkinliği ve stresi üzerindeki etkisi. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı. İstanbul.
- Sabah, S., Çankaya, S., Ermiş, A., & Çakıcı, H. A. (2021). Spor yönetimi bölümü öğrencilerinin öğrencilerinin işsizlik düzeylerinin işsizlik gösterilmesi ile ilgili incelemeleri. *New Era Uluslararası Disiplinlerarası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(11), 1-9.
- Yaşar, O. M., & Sunay, H. (2019). Spor bilimleri öğrencilerine yönelik kariyer farkındalığı ölçeğinin (KFÖ) geliştirilmesi. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 7-22.
- Yurtsızoğlu, Z., & Gül, O. (2023). Kariyer Eğitimi ve Kariyer Planlama Farkındalığının Spor Endüstrisi İçin Önemi. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 42(1), 431-468. <https://doi.org/10.7822/omuefd.1295267>